

23. 6. 2005

ID: 34215

Uvedení v omyl

Za situace, kdy osoba v jejíž prospěch byl poskytnut úvěr, nemusela předkládat poskytovateli úvěru žádné doklady o účelu použití prostředků získaných z úvěru, nelze dojít k závěru, že tímto jednáním poskytovatele uvedla v omyl.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 779/2003, ze dne 9.9.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o dovolání obviněného Ing. V. Š., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 20 T 7/2001, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. řádu se zrušuje usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, podle § 265k odst. 2 tr. řádu se zrušují také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. řádu se Vrchnímu soudu v Praze přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 8. 2002, sp. zn. 20 T 7/2001, byl obviněný Ing. V. Š. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Za tento trestný čin byl odsouzen podle § 250 odst. 3 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání tří let. Podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen za současného vyslovení dohledu na zkušební dobu pěti let. Rovněž mu byla stanovena podle § 60a odst. 3 tr. zák. povinnost, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 229 odst. 1 tr. řádu byla obchodní společnost H. B., a. s., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Proti tomuto rozsudku podal obviněný Ing. V. Š. odvolání, o kterém rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, tak, že odvolání Ing. V. Š. podle § 256 tr. řádu zamítl.

Proti usnesení Vrchního soudu v Praze podal obviněný Ing. V. Š. dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu. Obviněný v dovolání namítá, že popis skutku neodpovídá kvalifikaci trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Ze skutku, tak jak je popsán ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, nelze podle jeho názoru vůbec zjistit, jakým jednáním se měl trestného činu dopustit. Není také zřejmé, koho měl obviněný uvést v omyl. Dále obviněný v dovolání rozebírá povinnosti prokuristy a otázku provozních potřeb v souvislosti s použitým úvěrem. Opakuje svůj názor, který již vyslovil v řízení před soudem prvního stupně i v řízení odvolacím, že půjčení peněz Z. V. lze podřadit pod provozní potřeby spol. H. B., a. s., a že jako prokurista měl právo předmětné peníze půjčit. Obviněný poukazuje na to, že škoda spol. H. B., a. s., vznikla nikoliv jeho jednáním, ale jednáním Z. V., který již byl pro toto jednání odsouzen Krajským soudem v Českých Budějovicích v trestním řízení vedeném pod sp. zn. 17 T 12/2001. Závěrem dovolání obviněný Ing. V. Š. navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a věc přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupkyně v písemném vyjádření k dovolání obviněného Ing. V. Š. uvedla, že těžiště dovolacích námitek je nutno spatřovat v argumentaci, podle které popis skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně neodpovídá právní kvalifikaci trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. Podle jejího názoru je nutno obviněnému Ing. V. Š. přisvědčit v tom, že ve skutkové větě není popsáno jednání, které by zakládalo uvedení někoho v omyl a rovněž z ní nevyplývá úmysl obviněného způsobit škodu na cizím majetku. Nejvyšší státní zástupkyně poukazuje na to, že při rozvedení skutkových okolností v odůvodnění rozsudku soud prvního stupně uvedl, že obviněný uvedl banku v omyl tím, že finanční prostředky z úvěru vybral pro účel, pro který byl úvěr poskytnut, ačkoliv skutečnost byla zcela jiná a obviněný peníze odčerpával s úmyslem je zapůjčit Z. V. Dále soud prvního stupně konstatoval, že zajištění půjčky směnkami bylo neúčinné, obviněný se nezajímal o solventnost Z. V. a nevěděl ani, k čemu úvěr potřebuje. Z toho pak soud dovodil, že obviněný Ing. V. Š. peníze předal Z. V., aniž by mohl

reálně předpokládat jejich návratnost. Proto podle názoru soudu prvního stupně jednal minimálně v eventuálním úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. Podle přesvědčení nejvyšší státní zástupkyně však ze skutkové věty ani z odůvodnění rozsudku nevyplývají takové skutečnosti, z nichž by bylo možné učinit závěr, že obviněný uvedl v omyl některého z pracovníků I. a p. b., a. s., (dále jen IPB, a. s.). Nejvyšší státní zástupkyně poukazuje v této souvislosti na výpověď tehdejšího ředitele pobočky IPB, a. s., ve S. Mgr. L. D., z které vyplývá, že klient při čerpání úvěrových prostředků nemusel předkládat žádné doklady o účelu použití těchto prostředků. Proto nelze dojít k závěru, podle něhož by obviněný Ing. V. Š. uvedl peněžní ústav v omyl. Z těchto skutkových okolností lze učinit pouze závěr, že úvěrové prostředky byly obviněným použity v rozporu s účelovým určením, což však je trestné jako trestný čin úvěrového podvodu podle § 250b odst. 2 tr. zák., který byl zařazen do trestního zákona až jeho novelou č. 253/1997 Sb., která je účinná od 1. 1. 1998. Nejvyšší státní zástupkyně je přesvědčena, že předmětem útoku nebyly peníze na bankovním účtu, protože obviněný nepřevodil peníze na Z. V. bezhotovostní bankovní operací, ale předal mu je v hotovosti, takže peníze již byly nepochybně věci ve smyslu § 248 odst. 1 tr. zák. v okamžiku, kdy byly vybrány. Byly proto ve vlastnictví spol. H. B., a. s., a nikoliv peněžního ústavu. Obviněný byl sice jako prokurista oprávněn s těmito finančními prostředky nakládat, ale nikoliv libovolným způsobem. Není pochyb o tom, že za této situace šlo o finanční prostředky jemu svěřené. Proto podle nejvyšší státní zástupkyně mělo být jednání obviněného Ing. V. Š. právně posouzeno jako trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. a tomu v podstatě odpovídá i popis skutku s výjimkou označení poškozeného.

V závěru vyjádření k dovolání nejvyšší státní zástupkyně navrhla odmítnout dovolání obviněného Ing. V. Š. podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. řádu, neboť je zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného, protože oba trestné činy mají stejnou trestní sazbu a neumožňují uložit jiný druh trestu. Je tedy zřejmé, že otázka, která má být v dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání bylo podáno v souladu s ustanovením § 265a odst. 1, 2 tr. řádu a obsahuje všechny náležitosti dovolání stanovené v § 265e odst. 1 tr. řádu a § 265f odst. 1 tr. řádu. Dále zkoumal, zda uplatněný dovolací důvod lze považovat za důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, jehož existence je zároveň podmínkou pro provedení přezkumu dovolacím soudem. Nesprávnost právního posouzení skutku lze namítat s poukazem na citovaný dovolací důvod, jak učinil obviněný Ing. V. Š.

Nejvyšší soud neshledal důvody k odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. řádu, a proto podle § 265i odst. 3 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, proti němuž obviněný Ing. V. Š. podal dovolání, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům:

Vrchní soud v Praze a v návaznosti na něj i Krajský soud v Českých Budějovicích vycházel ze základní premisy, že peníze na účtu, který měla spol. H. B., a. s., u IPB, a. s., nejsou věcí ve smyslu § 248 tr. zák. a že nepatřily spol. H. B., a. s., ale patřily IPB, a. s., která s nimi mohla volně disponovat a využívat je ke svému podnikání, takže tyto peníze nebyly obviněnému svěřeny. Tyto předpoklady a z nich učiněné závěry však neodpovídají zjištěnému skutkovému stavu.

Trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, přičemž tato osoba v důsledku svého omylu nebo nedostatku znalosti podstatných skutečností provede určitou majetkovou dispozici. Touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoliv nepatrná a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí. Z uvedených znaků je patrné, že k tomu, aby se jednalo o trestný čin podvodu, musí existovat příčinná souvislost mezi omylem určité osoby, resp. její neznalostí všech podstatných skutečností a majetkovou dispozicí učiněnou v omylu, resp. učiněnou s uvedenou neznalostí a dále příčinná souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé. Právnícká osoba jedná v omylu tehdy, jestliže byl uveden v omyl její statutární orgán, člen či zaměstnanec, který byl oprávněn učinit za právníckou osobu příslušný právní úkon (viz rozhodnutí pod č. 5/2002 - I. Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud zhodnotil skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně a zjistil, že v něm nejsou uvedeny takové skutečnosti, z kterých by vyplývalo, že obviněný uvedl poskytovatele úvěru (IPB, a. s.), resp. některého z pracovníků IPB, a. s., v omyl. Vyplývá to zejména z výpovědi svědka Mgr. L. D., někdejšího ředitele IPB, a. s., pobočky ve S., který jednoznačně uvedl, že klient mohl úvěr čerpat, aniž by musel předkládat doklady o účelu použití úvěru (č. l. 63 spisu 20 T 7/2001). Svědek také uvedl, že klient měl možnost převádět finanční prostředky na běžný účet a nakládat s nimi podle svého uvážení (č. l. 819 spisu 20 T 7/2001). Závěry soudu prvního stupně, podle nichž obviněný uvedl IPB, a. s., v omyl tím, že finanční prostředky získané z úvěru vybral a použil pro jiný účel, než na jaký byl úvěr určen, a tím se dopustil podvodu, proto neodpovídají skutkovým zjištěním.

Za situace, kdy osoba v jejíž prospěch byl úvěr poskytnut, nemusela předkládat poskytovateli úvěru žádné doklady o účelu použití prostředků získaných z úvěru, nelze dojít k závěru, že tímto jednáním ho uvedla v omyl. Z toho lze učinit pouze závěr, že obviněný použil úvěr v rozporu s účelovým určením, což v době, kdy obviněný takto jednal, nebylo trestným činem, protože takové jednání je trestným činem úvěrového podvodu podle § 250b odst. 2 tr. zák. až od 1. 1. 1998 (podle novely provedené zákonem č. 253/1997 Sb.).

Pro vyřešení otázky, o jaký trestný čin v případě obviněného Ing. V. Š. půjde, je nutné se zabývat tím, co bylo předmětem útoku. Obviněný nepřevodil na Z. V. peníze bezhotovostní operací, ale předal mu je v hotovosti, a proto předmětem útoku nemohly být peníze na bankovním účtu. V okamžiku, kdy obviněný peníze vybral z bankovního účtu, tak již byly věci ve smyslu § 248 tr. zákona a byly již ve vlastnictví spol. H. B., a. s., a nikoli ve vlastnictví IPB, a. s.

Obviněný jako ředitel spol. H. B., a. s., i jako její prokurista byl oprávněn s těmito penězi nakládat, ale nikoli libovolným způsobem. Jak bylo prokázáno zápisem z jednání představenstva spol. H. B., a. s., ze dne 4. 10. 1995 (č. l. 641-644 spisu 20 T 7/2001), tak čerpání a využití tohoto úvěru bylo plně ve výlučné pravomoci představenstva, které mělo vždy před použitím úvěru schválit účel, ke kterému bude sloužit. Není pochyb o tom, že šlo o věci obviněnému svěřené, které však použil v rozporu s účelem, na který byly určeny. Obviněný sám podával žádost o poskytnutí úvěru a rovněž uzavřel smlouvu o úvěru. Proto věděl, že finanční prostředky z tohoto úvěru měly být použity pouze na provozní potřeby společnosti na úhradu vzniklých závazků vůči odběratelům a na postupnou modernizaci některých provozů hotelu (viz žádost o poskytnutí úvěru, č. l. 605-607 spisu 20 T 7/2001), resp. na financování provozních potřeb společnosti (smlouva o úvěru, č. l. 415-417 spisu 20 T 7/2001). Z toho je zřejmé, že mu finanční prostředky byly svěřeny proto, aby s nimi nakládal způsobem výše uvedeným, a to poté, co účel, ke kterému měly být použity, schválilo představenstvo. Přesto je obviněný půjčil Z. V., aniž by s tím souhlasilo představenstvo spol. H. B., a. s., přičemž to učinil za situace, kdy věděl, že po dobu splatnosti úvěru nemůže spol. H. B., a. s., poskytnout tyto peníze jiné osobě jako peněžní půjčku. Není proto pochyb o tom, že s finančními prostředky, které vyzvedl z účtu, naložil v rozporu s účelem, k němuž mu byly dány do dispozice (viz čl. 18c/cc úvěrových podmínek, které byly součástí smlouvy o úvěru, č. l. 439-442 spisu 20 T 7/2001). Za tohoto stavu není důležitá otázka, zda poskytnutí půjčky třetí osobě lze považovat za financování provozních potřeb spol. H. B., a. s., protože obviněný Ing. V. Š. nesměl peníze použít k tomuto účelu.

Pachatel si ve smyslu § 248 tr. zák. přisvojí věc, která mu byla svěřena, jestliže s věcí naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc dána do dispozice, a to způsobem, který maří základní účel svěřeni, např. znemožní navrátit věc jejímu původnímu určení. Obviněný Ing. V. Š. tím, že peníze předal Z. V., znemožnil spol. H. B., a. s., aby peníze z úvěru byly použity na provozní potřeby hotelu, a to v podstatě trvale, protože ani do současné doby Z. V. peníze spol. H. B., a. s., nevrátil. To však musel obviněný reálně předpokládat, protože o Z. V. v době, kdy mu peníze půjčoval, neměl žádné věrohodné a vyčerpávající informace. Jde proto o trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák., přičemž úmysl obviněného lze dovodit z jednání, které je popsáno výše.

Z toho, co je uvedeno výše, je zřejmé, že k dokonání trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. obviněným Ing. V. Š. došlo ještě předtím, než Z. V. dokonal podvodné jednání vůči spol. H. B., a. s., pro které byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 9. 2002, sp. zn. 17 T 12/2001. Proto závěry o vině Z. V., které byly učiněny v trestním řízení proti němu, nemají vliv na závěr o vině obviněného Ing. V. Š.

Nejvyšší soud se neztotožnil se závěrem nejvyšší státní zástupkyně, podle něhož dovolání obviněného Ing. V. Š. lze odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. řádu, protože podle ní je zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného, jelikož trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák. mají shodnou trestní sazbu a jiný druh trestu než trest odnětí svobody nepřipouští, přičemž otázka, která má být dovoláním řešena, není po právní stránce zásadního významu. Nejvyšší soud je toho názoru, že v posuzované věci řešení otázky správné právní kvalifikace a vztahu trestných činů podvodu a zpronevěry nelze považovat po právní stránce za bezvýznamné.

S přihlédnutím k těmto skutečnostem Nejvyšší soud dospěl k závěru, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 8. 2002, sp. zn. 20 T 7/2001, spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, jak oprávněně vytyká dovolání obviněného Ing. V. Š. s poukazem na dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. řádu. Proto po zjištění, že dovolání je v tomto směru důvodné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 9 To 156/02. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Vrchní soud v Praze v dalším řízení znovu projedná odvolání obviněného Ing. V. Š. z hledisek, na která v tomto rozhodnutí upozornil Nejvyšší soud. Bude-li to považovat za nutné, doplní dokazování výslechem obviněného Ing. V. Š. a výslechem Z. V. k objasnění vzájemných vztahů, eventuálně provede další důkazy přicházející v úvahu, přičemž je vázán právním názorem, který v tomto rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. řádu).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)